

VoF:s partienkät 2014

*En enkät med frågor till partierna skickades ut före de allmänna valen 2014. VoF:s ordförande **Linda Strand Lundberg** sammanfattar.*

UNDER AUGUSTI 2014 skickade Vetenskap och Folkbildning ut en enkät till samtliga partier som då fanns representerade i riksdagen eller Europaparlamentet. Listan kompletterades i efterhand med svar från Piratpartiet då detta efterfrågades av ett stort antal medlemmar och sympatisörer till VoF. De tre frågor som ställdes rörde sådant som intresserar många inom föreningen och ofta diskuteras på möten, forum och sociala medier. Samtliga frågor och svar kan läsas i sin helhet på vof.se, men här presenteras och refereras ett urval av de svar som inkom, med fokus på de nya regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet, då det är sannolikt att dessa kommer att

ha störst inverkan på de kommande fyra årens politik. De partier som efter valet inte finns representerade i riksdagen diskuteras inte i artikeln.

GENMODIFIERADE ORGANISMER – GMO

Den första frågan som ställdes rörde genmodifierade organismer och löd: Hur ställer sig partiet till GMO (Genmodifierade organismer)? Berätta gärna om ni anser att mer lagstiftning behövs, hur GMO kan användas i ett globalt perspektiv, om större forskningsresurser behövs eller om ni ser risker eller möjligheter kring användandet.

Miljöpartiet tog tydligt avstånd från användande av tekniken att genmodifiera organismer och angav följande svar:

”Vår grundhållning är att GMO inte ska släppas i naturen. Skälen i korthet:

- Risker med att något skadligt sprids okontrollerat. Sedan länge har företagen tappat kontrollen över hur vissa av generna sprids.
- Risk för framkallad resistens mot t.ex. det naturliga bekämpningsmedlet bt.
- Socio-ekonomiska effekter: Hittills har utvecklingen bidragit till att stärka ett fåtal bolags ställning på utsädesmarknaden
- Vi bedömer att offentliga forskningsmedel kan snabbare leda till användbara och hållbara resultat om de riktas in mot att utveckla det ekologiska jordbruket.”

Socialdemokraternas svar var inte lika negativt till GMO som Miljöpartiets, men en stark skepsis kunde skönjas i svaret:

Genmodifierad "blå" ros.

"GMO-tekniken kan användas till att höja produktiviteten inom jordbruket men det finns risker. Vi tycker att försiktighetsprincipen ska gälla för GMO, alltså att bara helt bevisat ofarliga grödor ska tillåtas. Det grundläggande är alltså säkerheten. Man kan alltså inte helt utesluta GMO men vi kommer att arbeta emot alla GMO-grödor som vi anser inte hundra procentigt uppfyller nödvändiga säkerhetsprövningar. Dagens lagstiftning har klara brister och har skapat en situation med oklarheter och skilda tolkningar. Därför presenterade EU-kommissionen för en tid sedan en översyn av befintlig GMO-lagstiftning. Europaparlamentet har haft stora problem att enas om en gemensam politik för godkännande av GMO inom EU, och med denna översyn hoppas man kunna förbättra det förfarande som idag inte fungerar. Vi socialdemokrater har drivit en linje där vi vill lämna största

möjliga utrymme för varje medlemsland att själva besluta om sin GMO-politik. Till skillnad från majoriteten i Europaparlamentet tycker vi också att medlemsstater ska kunna åberopa hälsoskäl för att begränsa eller förbjuda GMO.”

Av befintliga riksdagspartier visade Vänsterpartiet den mest negativa inställningen till genmodifierade organismer och svarade att de aktivt arbetar för att förhindra införsel av GMO till EU och vill ha ett förbud mot detta i Sverige. Starkt positiva till GMO var Folkpartiet och Sverigedemokraterna, där SD hänvisade till humanitära skäl och FP till behov av att satsa på forskning inom denna teknik.

ALTERNATIV/KOMPLEMENTÄR MEDICIN

Enkätens andra fråga handlade om ett område VoF har profilerat sig starkt inom, nämligen alternativmedicin. Frågans exakta lydelse var: Behöver lagstiftningen kring alternativ/komplementär medicin ändras? Finns t.ex. ambition att skärpa kvacksalverilagen alternativt att utöka användandet av alternativa metoder inom den skattefinansierade vården?

Miljöpartiet svarade kortfattat att någon ny lagstiftning på området inte behövs, medan Kristdemokraterna valde att uttrycka sig förhoppningsfullt angående komplementära metoders möjligheter:

”Sjukvård ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Det betyder inte att alternativmedicin inte kan finna sin plats inom denna ram. Forskning måste här ges en chans att påvisa möjliga verksamma och gynnsamma

PR-modifierad S-ros.

effekter. Det därför viktigt att forskningen ges statens stöd att integrera alternativ medicin i sin verksamhet. I Sverige är sjukvårdens uppgift att bota, lindra och trösta med nyttjande av godkända och verksamma medel. Här tror vi att komplementära och alternativa metoder kommer att spela en allt större roll.”

Socialdemokraterna skrev bland annat i sitt svar:

”Lagstiftningen bör skärpas när det gäller behandling av personer med psykiatriska sjukdomar och besvär. Sverige bör arbeta på många fronter för att förbättra situationen för patienter med psykiska problem. En av dem är att utvidga patienternas säkerhet när de söker behandlingar utanför den offentligt finansierade vården. Vi kräver därför att regeringen tar sitt ansvar för de psykiskt sjuka och genomför en lag-

ändring, som gör det förbjudet för olegitimerad personal att behandla svåra psykiska sjukdomar och personer med självmordsrisk.”

Kravet på att utvidga patientsäkerhetslagens kvacksalverisektion till att även omfatta förbud för olegitimerad personal att behandla personer med svåra psykiska sjukdomar är inte något unikt för Socialdemokraterna. Formuleringarna i deras svar är nästan identiska med några av de krav representanter för VoF har anfört i debattartiklar i tidningar som *DN* och *ETC* under sommaren.

Även Folkpartiet anförde i sitt svar vikten av att stärka skyddet för vissa drabbade grupper,

”inte minst [genom] att stävja den framväxande flora av mer eller mindre självutnämnda ’livscoacher’ och ’rådgivare’ som profiterar på människor med psykiska besvär. Vi menar att kvacksalveribestämmelsen i patientlagstiftningen bör omfatta åtminstone även personer som utger sig för att kunna bota eller behandla psykiska åkommor. Vi välkomnar också att den allt mer växande marknaden för olika former av kosttillskott, hälsokost och liknande behöver granskas hårdare och omfattas av bestämmelser att kunna styrka påstådda positiva hälsoeffekter samt att dessa preparat ofarlighetstestas på samma sätt som livsmedel.”

I Moderaternas svar hänvisades till krav på vetenskap och beprövad erfarenhet:

”För oss är det av avgörande vikt att hälso- och sjukvården alltid håller hög kvalitet. Som patient ska man alltid kunna

känna sig trygg med att den vård som ges är den bästa möjliga. En trygg och säker hälso- och sjukvård av hög kvalitet kan endast uppnås om vårdbeslut fattas på bästa tillgängliga vetenskapliga underlag. Hälso- och sjukvården som erbjuds i Sverige ska därför vara i enlighet med vetenskap och beprövad metod. Problemet för de flesta komplementärmedicinska behandlingar och inriktningar som finns är att det ofta inte finns vetenskapliga bevis för att de faktiskt fungerar. Vi ställer oss inte avvisande till alternativa behandlingsmetoder, men vi menar att den vård som ingår i den skattefinansierade hälso- och sjukvården måste vara säker och i enlighet med vetenskap och beprövad metod.”

SVERIGES ENERGIFÖRSÖRJNING

Kärnkraften har under flera decennier varit starkt omdebatterad. Att ställa en fråga till partierna enbart om kärnkraft var för begränsat. Därför formulerades en öppnare fråga. Då de flesta partier ägnat delar av sina partiprogram och valmanifest åt just energipolitik var många av svaren mycket utförliga och presenteras därför inte i sin fulla längd här. Frågan de fick svara på löd kort och gott: Hur ska Sveriges energiförsörjning

Fyra partier var uttalat positivt inställda till utbyggande av kärnkraften: Sverigedemokraterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna.

hanteras i framtiden? Miljöpartiets svar på frågan var det mest kortfattade:

”Vi vill ha 100% förnybart. Eftersom vi har en alltmer integrerad energimarknad i EU behövs en liknande utveckling där. Vägen dit går på två ben: bygga ut förnybar produktion och hushålla med användningen.”

Även Vänsterpartiet uttalade sig för en utbyggnad av förnybar elproduktion:

”De svenska kärnkraftverken närmar sig pensionsåldern. Ifall vi inte satsar ordentligt på förnybar energi nu kommer vi i framtiden få betala med elbrist och stigande elpriser. Genom att redan idag satsa på förnybar el kan vi också hålla nere kostnaderna för klimatförändringarna. Det är att ta ansvar för kommande generationer.”

Fyra partier var uttalat positivt inställda till utbyggande av kärnkraften: Sverigedemokraterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna. Det alliansparti som inte någonstans i sitt svar ansåg det nödvändigt att bygga ut eller ersätta befintlig kärnkraft var Centerpartiet. I stället var ett av de prioriterade målen att

”fortsätta bygga ut den förnybara energin. När Centerpartiet och Alliansen tillträdde 2006 var andelen förnybar energi i Sverige 43 procent. Tack vare vår politik har den andelen ökat till 51 procent. Centerpartiet vill gå vidare och sätta ett nytt ambitiöst mål på att 70 procent av all den energi som används i Sverige ska vara förnybar senast 2030. För att nå det målet

Forsmarks kärnkraftverk.

vill vi fasa ut de fossila bränslena och ställa om till en hållbar transportsektor, och fortsätta bygga ut den förnybara elproduktionen.”

Socialdemokraterna svarade:

”På sikt kan Sverige vara ett land utan fossil energi 2050. Dock måste omställningen till en hållbar energiförsörjning ske på ett sådant sätt att den svenska industrins konkurrenskraft kan säkras genom trygg tillgång till el och bibehållen effekt i energisystemet. Detta ska göras genom kraftfulla satsningar på förnybar energi och energieffektivisering. Omställningen av energisystemet i en mer hållbar riktning måste stimuleras på flera olika sätt. Att ta tillvara de många små elkonsumenternas vilja att öka sin effektivitet i elanvändning-

en, och kanske även att bidra med småskalig produktion av förnybar el, bör därför ses som en självklarhet. Därför anser vi socialdemokrater att idén om så kallad nettodebitering bör prövas i det svenska elsystemet. Nettodebitering bör även gälla andelsägande i förnybar energi.”

DE KOMMANDE FYRA ÅREN

Eftersom det är troligt att Sverige under de kommande fyra åren kommer att styras av en minoritetsregering finns det inte något parti som till fullo kan genomdriva sin politik, utan stöd från flera andra. Att påverka folkvalda politiker genom opinionsbildning, debatt och skrivelser är dock något VoF ska fortsätta med. Sveriges idag största parti har uttryckligen i ett svar framfört krav på att stärka skyddet för psykiskt sjuka och självmordsbenägna människor och Sveriges näst största parti har också tydliggjort vikten av vetenskapligt grundad vård. Politik handlar till stora delar om värderingar, ideologier och åsikter och i dessa fall tar föreningen Vetenskap och Folkbildning inte ställning. Att politiska beslut i frågor som kan avgöras vetenskapligt ska vila på vetenskaplig grund är dock något vi kan och ska framföra under kommande mandatperiod! ✍